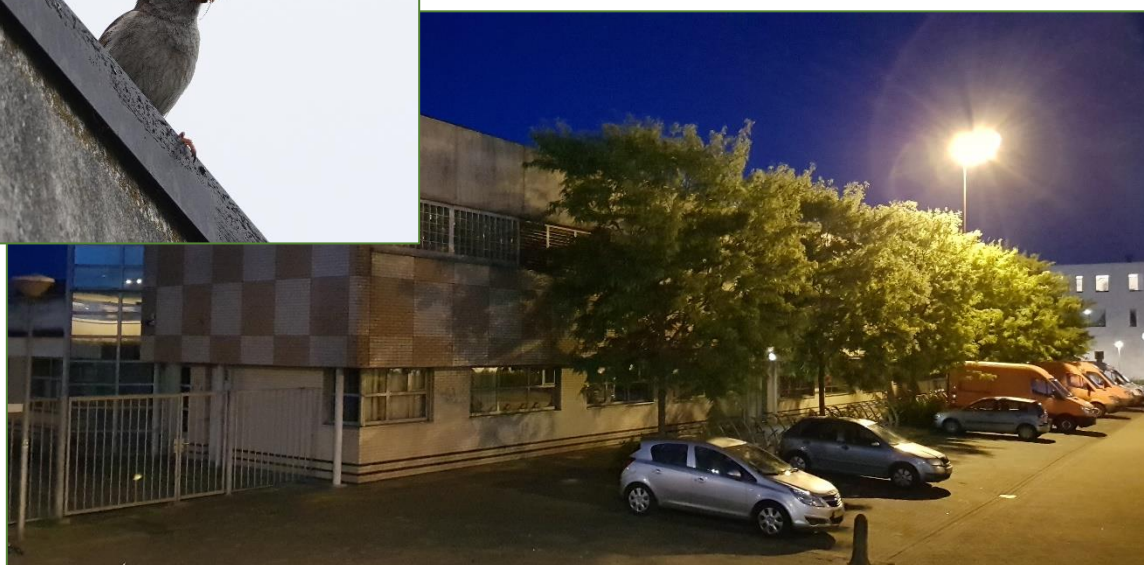

Nader onderzoek naar Huismus en vleermuizen

Hertog Aalbrechtweg 1 te Alkmaar

Hertog Aalbrechtweg 1 te Alkmaar

Nader onderzoek naar Huismus en vleermuizen in het kader van de Wet Natuurbescherming

Opdrachtgever Vaste Steen Projectontwikkeling B.V.

Auteur Ing. V. Ronde

Conceptversie 09-10-2020

Definitieve versie ..-..-2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	6
1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding en doelstelling	4
1.2 Ligging van het plangebied	4
2 Methode	5
2.1 Huismus	5
2.2 Vleermuizen	5
2.3 Andere beschermde soorten	6
3 Onderzoeksresultaten	7
3.1 Huismus	7
3.2 Vleermuizen	10
Zomer- en kraamverblijfplaatsen	10
Paarverblijven en zwermplaatsen	10
Foerageergebieden en vliegroutes	11
Aanvullende waarnemingen	11
4 Effectbeoordeling	12
4.1 Huismus	12
4.2 Vleermuizen	12
Verblijfplaatsen	12
Foerageergebied	12
Vliegroutes	12
4.3 Pimpelmees	13
5 Conclusie	14
5.1 Conclusie	14
5.2 Advies en vervolgstappen	14
Bijlage 1 Wetgeving	16
Bijlage 2 Bronnen	25

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Vaste Steen Projectontwikkeling B.V. is voornemens om een locatie aan de Hertog Aalbrechtweg 1 te Alkmaar her in te richten. De plannen bestaan uit het slopen van de huidige bebouwing om op termijn appartementen te realiseren. Voorafgaand aan de herinrichting van het plangebied heeft een quickscan plaatsgevonden (Ronde, 2020). Uit deze quickscan is gebleken dat in het plangebied mogelijk onder de wnb beschermde, niet vrijgestelde soorten voorkomen. Het betreft Huismus en vleermuizen. Om het daadwerkelijk voorkomen van deze soorten vast te stellen of uit te sluiten heeft vervolgonderzoek plaatsgevonden. Dit onderzoek is in opdracht van Vaste Steen Projectontwikkeling B.V. uitgevoerd door Ecologisch Adviesbureau Ronde in de periode april 2020 – september 2020.

Deze rapportage beschrijft de gevolgde methodiek en de resultaten van het vervolgonderzoek.

1.2 Ligging van het plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Hertog Aalbrechtweg 1 te Alkmaar en bevindt zich tussen de Hertog Aalbrechtweg en treinstation Alkmaar Noord. Aan de zuidwestzijde bevindt zich een parkeerplaats ten behoeve van het treinstation en enkele aanliggende bedrijfsgebouwen. Aan de noordoostzijde ligt een smalle groenstrook tussen het spoor en het fietspad. In de directe omgeving zijn verschillende wegen, grote gebouwen (o.a. een school, een sportcentrum, een flat, woningen en enkele bedrijfspanden), een sloot, enkele smalle groenstroken en heggen aanwezig.

Figuur 1 Ligging van het plangebied (rood omrand) aan de Hertog Aalbrechtweg 1 te Alkmaar.

2 Methode

2.1 Huismus

De aanwezigheid van Huismussen en de manier waarop zij gebruik maken van (delen van) het plangebied is onderzocht conform het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017).

Voor de inventarisatie van nesten en essentieel leefgebied is in de periode 1 april – 15 mei tweemaal een bezoek gebracht aan het plangebied. Tussen de twee bezoeken zat een periode van minimaal 10 dagen en er is alleen geïnventariseerd op geluidsluwe momenten (indien mogelijk) en bij goede weersomstandigheden (geen regen, harde wind of kou). De bezoeken hebben plaatsgevonden tussen 1 a 2 uur na zonsopkomst en 1 a 2 uur voor zonsondergang.

Er is gelet op zingende mannetjes, vervoer van nestmateriaal, vervoer van faecespakketjes of voedsel, in- en uitvliegende dieren en jongen dieren.

Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden	Activiteit
20-4-2020	14:00 – 15:00	Onbewolkt, ONO4, 18°C	Inventarisatie nesten en essentieel leefgebied
15-5-2020	10:00 – 11:00	Half bewolkt, NNW3, 15°C	Inventarisatie nesten en essentieel leefgebied

2.2 Vleermuizen

Het onderzoek naar de aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied en de functies die het plangebied voor vleermuizen vervuld is uitgevoerd conform de richtlijnen van het vleermuisprotocol 2017. Hierbij is gekeken welke functie er volgens de aan het onderzoek vooraf uitgevoerde quickscan mogelijk verwacht wordt.

Bij het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector met opnamefunctie (Pettersson D240X en Echometer Touch 2 Pro) en een sterke zaklamp. Door in het plangebied te surveilleren en/of te posten op strategische plekken is de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied in kaart gebracht. De methodiek die is aangehouden wordt per functie nader toegelicht.

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

In de periode 15 mei – 15 juli 2020 is in het plangebied onderzoek gedaan naar zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Hierbij zijn twee avondrondes en één ochtendronde uitgevoerd. Een avondronde start op zonsondergang en gaat door tot twee uur na zonsondergang. Een ochtendronde start om twee uur voor zonsopgang en gaat door tot zonsopgang. Het onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen is vanwege de grootte en overzichtelijkheid van het plangebied uitgevoerd door één persoon.

Paarverblijfplaatsen en middernachtzwermen

In de periode 15 augustus – eind september is in het plangebied onderzoek gedaan naar paarverblijfplaatsen, baltsactiviteit en (indien te verwachten) middernachtzwermplekken. Het onderzoek naar paarverblijfplaatsen en middernachtzwermen is uitgevoerd door één persoon. Vanwege de lage bebouwing en het ontbreken van warmte bufferende capaciteit is geen specifiek onderzoek gedaan naar middernachtzwermen.

Vliegroutes en foerageergebied

Tijdens alle onderzoeksrondes is gelet op de aan- of afwezigheid van vliegroutes en zijn foeragerende vleermuizen in beeld gebracht. Zodoende kan er na afronding van alle onderzoeksrondes geconcludeerd worden of er vliegroutes en/of essentiële foerageergebieden in het plangebied aanwezig zijn.

Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden	Activiteit
25-5-2020	21:40 – 23:50	Onbewolkt, NO2, 12°C	Zomer- en Kraamverblijven, foerageergebied en vliegroutes.
16-6-2020	03:15 – 05:18	Bewolkt, N1, 15°C	Zomer- en Kraamverblijven, foerageergebied en vliegroutes.
6-7-2020	22:05 – 00:05	Onbewolkt, W2, 12 °C	Zomer- en Kraamverblijven, foerageergebied en vliegroutes.
20-8-2020	00:00 – 02:00	Bewolkt, O3, 24°C	Paarverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
20-9-2020	21:30 – 23:30	Onbewolkt, NO2, 11°C	Paarverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.

2.3 Andere beschermde soorten

Tijdens alle veldbezoeken is naast de te inventariseren beschermde soorten ook gelet op andere beschermde soorten. Als tijdens de veldbezoeken andere beschermde soorten zijn waargenomen dan worden deze in de rapportage vermeld.

3 Onderzoekresultaten

3.1 Huismus

Er zijn tijdens de veldbezoeken zes nesten van Huismus in het plangebied aangetroffen. De nestlocaties bevinden zich achter betonnen wanddelen boven de raampartijen op de eerste verdieping. Via een ruime opening aan de onderzijde van de betonnen wanddelen kunnen de vogels invliegen. Vijf nestlocaties bevinden zich aan de voorzijde van het pand. De zesde nestlocatie bevindt zich aan de achterzijde. Exacte locaties worden op de onderstaande afbeeldingen weergegeven.

Foeragerende Huismussen werden in het plangebied, dat voornamelijk bestaat uit bebouwing en bestrating, nauwelijks waargenomen. Foeragerende Huismussen werden met name waargenomen in de heg die langs het spoor loopt ten noordwesten van het plangebied en de lage struiken en bomen op het parkeerterrein ten zuidwesten van het plangebied. Aan de overzijde van het spoor bevinden zich op een afstand van circa 90 meter ten westen van het plangebied een snackbar en een groenstrook. Dit zijn zeer geschikte foerageerlocaties voor Huismussen. Op basis van de lage foerageeractiviteit binnen het plangebied en de hoeveelheid geschikt foerageergebied in de omgeving kan worden aangenomen dat zich binnen het plangebied geen essentieel foerageergebied bevindt.

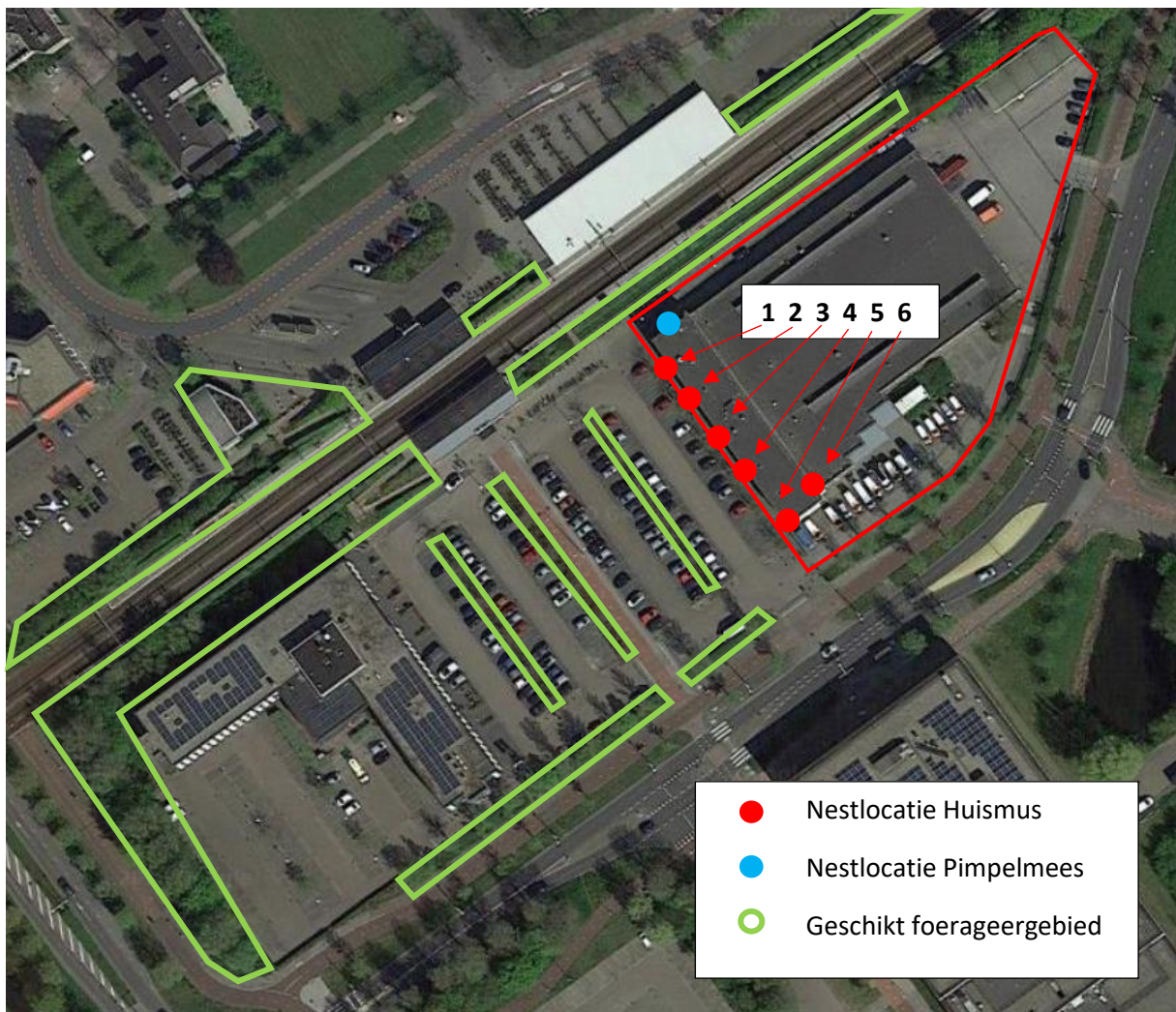
In de zijmuur aan de noordwestzijde van het hoge gedeelte van de bebouwing (voorzijde) is een nestlocatie aanwezig van Pimpelmees. Tijdens het veldbezoek op 15 mei 2020 vloog een Pimpelmees met regelmaat via een open stootvoeg de nestholte in en uit om voedsel af te leveren.

Figuur 2 Huismus vliegt in onder betonplaat (links) en mannetje Huismus met voedsel in zijn snavel (rechts).

Figuur 3 Uitvliegende Pimpelmees (links) en de nestlocatie rood omcirkeld (rechts).

Figuur 4 Nestlocaties en geschikt foerageergebied voor Huismus in directe omgeving van het plangebied (roodomrand).

Figuur 5 Nestlocaties 1, 2, 3 en 4 aan de voorzijde van het pand.

Figuur 6 Nestlocatie 5 aan de voorzijde van het pand.

Figuur 7 Nestlocatie 6 aan de achterzijde van het pand.

3.2 Vleermuizen

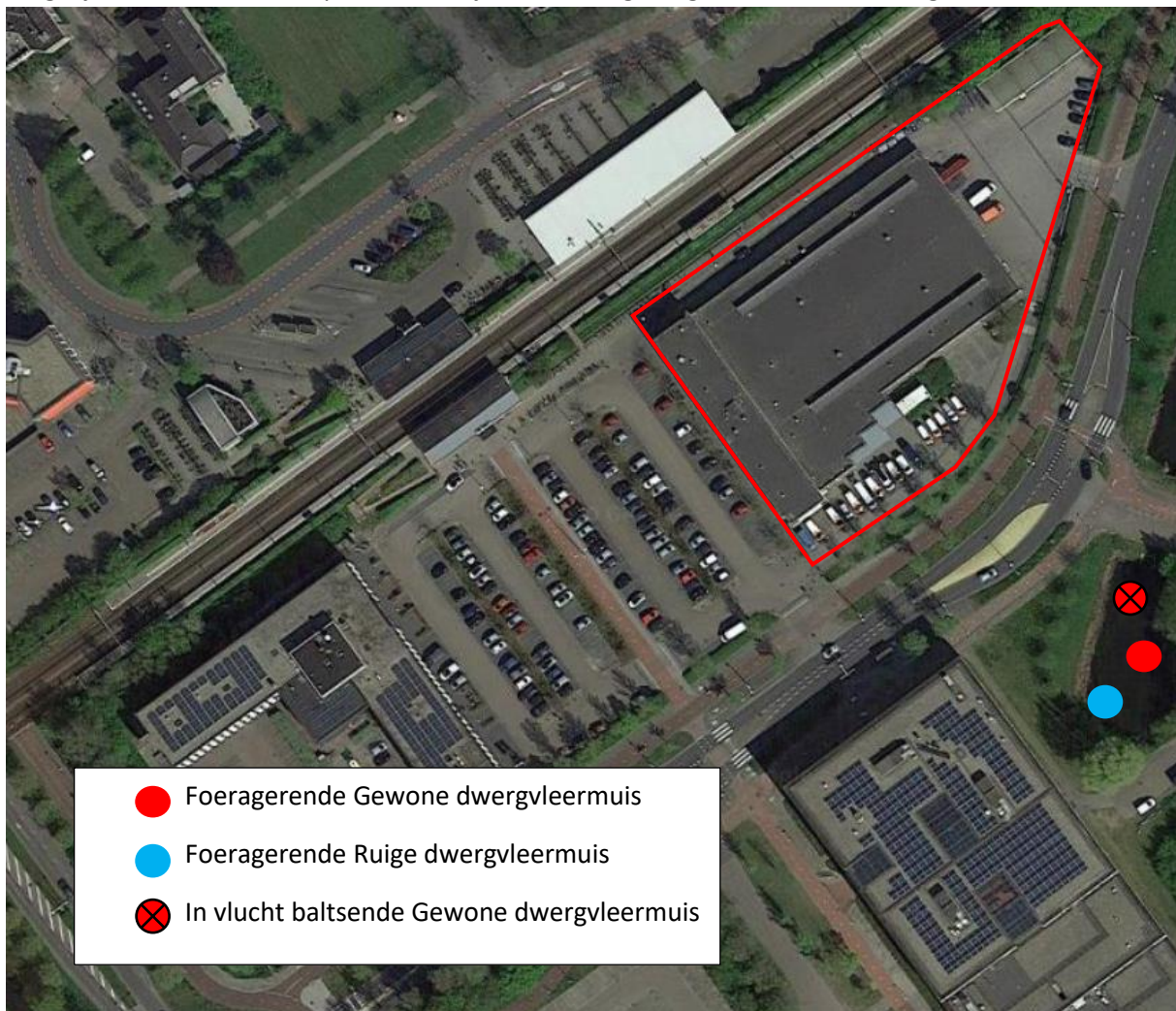
Tijdens het vleermuisonderzoek zijn vier soorten vleermuizen waargenomen. Het betreft Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger. Hieronder wordt per periode beschreven welke vleermuizen tijdens het onderzoek zijn aangetroffen en hoe er gebruikt gemaakt is van het plangebied en de directe omgeving.

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen zomerverblijven of kraamverblijven vastgesteld. Tijdens de inventarisaties in de kraamperiode zijn in het plangebied enkel langsvliegende vleermuizen waargenomen. Gewone dwergvleermuizen werden tijdens elk bezoek enkele malen langsvliegend waargenomen. De andere soorten (Laatvlieger, Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis) werden over de gehele kraamperiode slechts enkele malen waargenomen. Ten zuidoosten van het plangebied, aan de overzijde van de Hertog Aalbrechtweg, zijn boven een sloot enkele foeragerende vleermuizen waargenomen. Het betreft Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis. De activiteit van vleermuizen in het plangebied gedurende de kraamperiode was laag.

Paarverblijven en zwermplaatsen

Tijdens de inventarisaties in het parseizoen zijn in het plangebied geen paarverblijven van vleermuizen vastgesteld. De activiteit van vleermuizen in het plangebied in deze periode is vergelijkbaar met de kraamperiode. Er zijn enkele langsvliegende Gewone dwergvleermuizen en

Figuur 8 Verspreiding van foeragerende en baltende vleermuizen in en nabij het plangebied (roodomrand).

Ruige dwergvleermuizen waargenomen. Er zijn in het geheel geen baltsgeluiden gehoord van vleermuizen die langs de bebouwing van het plangebied vlogen. Op de locatie ten zuidoosten van het plangebied, waar tijdens de kraamperiode enkele foeragerende vleermuizen zijn waargenomen, is een in vlucht baltsende Gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze vleermuis toonde echter geen binding met de bebouwing in het plangebied.

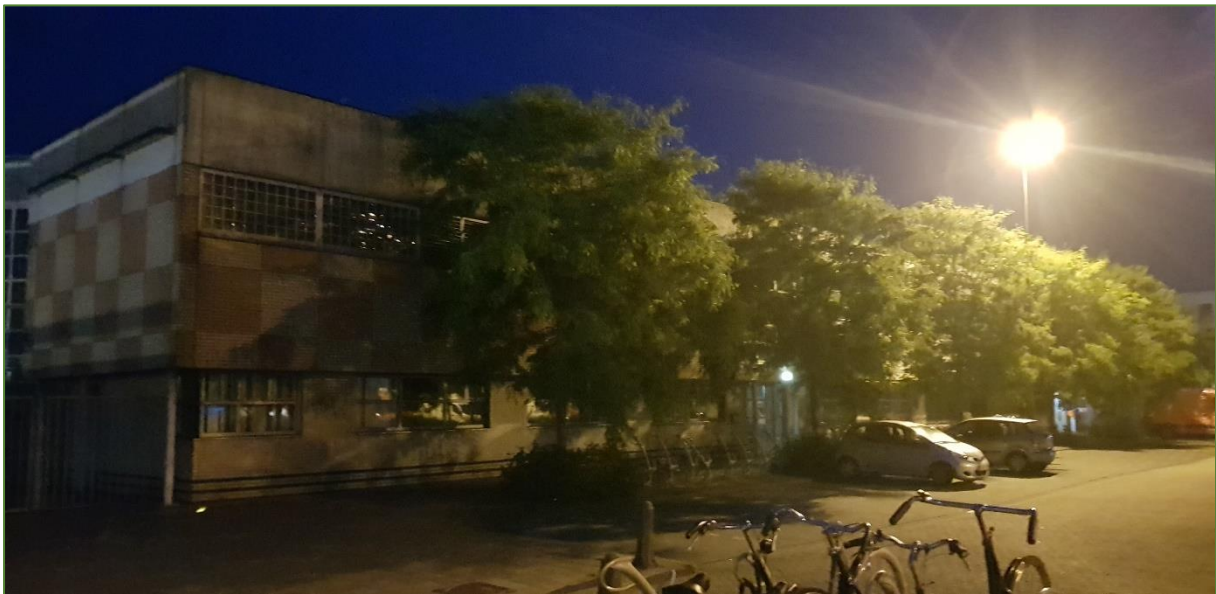
Foerageergebieden en vliegroutes

In het plangebied zijn geen foeragerende vleermuizen waargenomen. Het plangebied is derhalve geen essentieel foerageergebied.

Tijdens de inventarisatierondes zijn af en toe langsvliegende vleermuizen waargenomen. Er zat echter geen vast patroon in wat betreft tijdstip, richting en aantallen. Gezien het ontbreken van een vast patroon in tijdstip en richting en de lage aantallen kan worden geconcludeerd dat er geen belangrijke vliegroute aanwezig is ter hoogte van het plangebied.

Aanvullende waarnemingen

Tijdens de veldbezoeken in de kraamperiode is een kolonie Stormmeeuwen aangetroffen op het dak van het pand in het plangebied. Tijdens de ochtendronde op 16 juni en de avondronde op 6 juli zijn tot 6 kuikens van Stormmeeuw op de bestrating rondom het pand waargenomen. Nesten van Stormmeeuw zijn niet-jaarrond beschermd.

Figuur 9 Sfeerimpressie van het plangebied tijdens het vleermuisonderzoek.

4 Effectbeoordeling

4.1 Huismus

De sloop van de huidige bebouwing leidt tot het vernielen van de 6 nestlocaties van Huismus. Aangezien de nesten van Huismus jaarrond beschermd zijn is een ontheffing van de Wet Natuurbescherming voor de geplande ingreep noodzakelijk. Als onderdeel van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld waarbij mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven die genomen worden om de schadelijke effecten van de ingreep te minimaliseren.

De ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld aan de hand van:

- De aanwezigheid van een geldig wettelijk belang.
- Een alternatievenoverweging
- De waarborg van de lokale gunstige staat van instandhouding van de soort
- Behoud van functionaliteit van de verblijfplaats.

4.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. De geplande ingreep in het plangebied zal daarom geen negatieve effecten hebben op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Foerageergebied

In het plangebied zijn geen foeragerende vleermuizen waargenomen. De geplande ingreep zal binnen het plangebied daardoor geen negatief effect hebben op foerageergebied van vleermuizen. Het foerageergebied ten zuidoosten van de Hertog Aalbrechtweg blijft geheel onaangetast en zal van de geplande werkzaamheden, die overdag plaatsvinden, geen negatieve effecten ondervinden.

Vliegroutes

Er zijn geen vaste vliegroutes van vleermuizen vastgesteld tijdens het vleermuisonderzoek. Negatieve effecten op vaste vliegroutes zijn hierdoor uitgesloten.

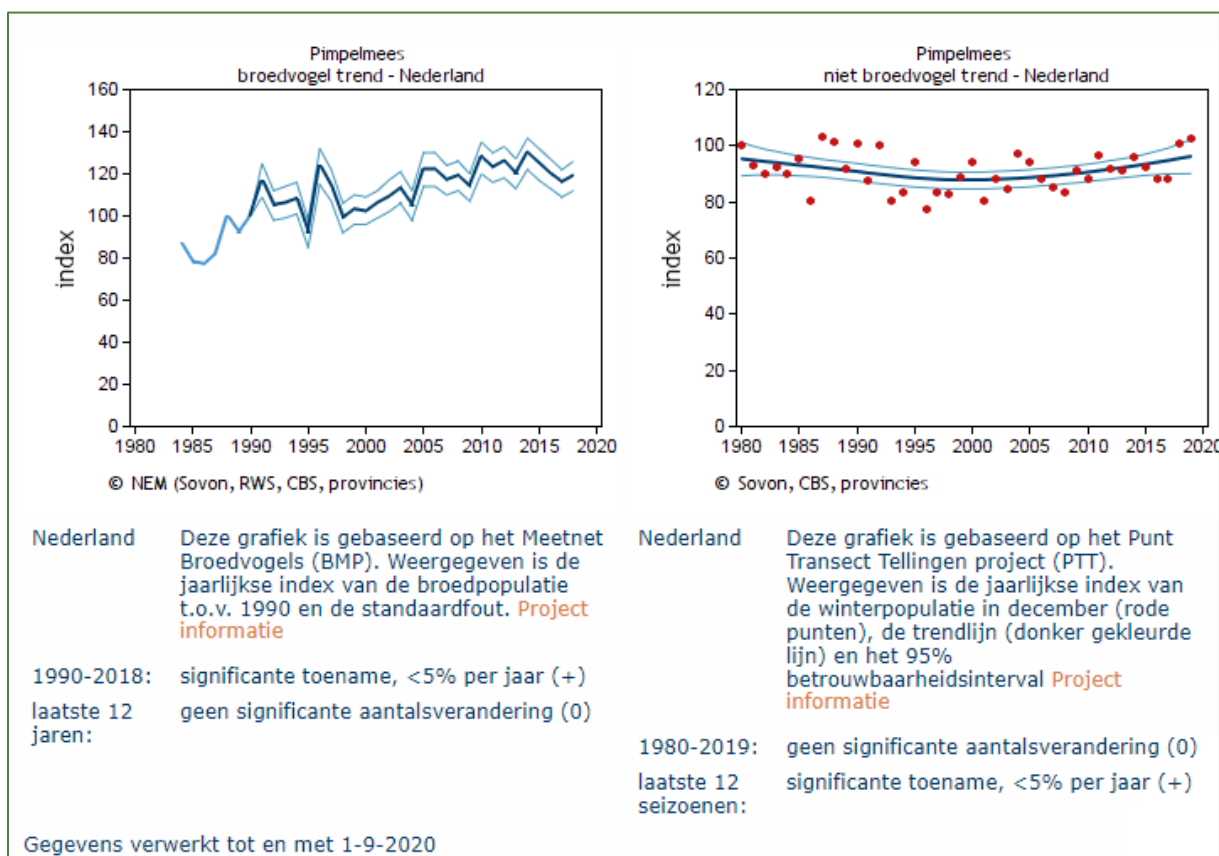
4.3 Pimpelmees

Tijdens het onderzoek naar Huismus is een nestlocatie van Pimpelmees aangetroffen. Door de geplande ingreep zal het nest van Pimpelmees vernietigd worden.

Nesten van Pimpelmees vallen in categorie 5 van jaarrond beschermde nesten. Categorie 5 houdt in dat nesten van deze soorten jaarrond beschermd zijn indien zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Pimpelmezen broeden in holtes in bomen, gebouwen en in vogelhuisjes. In de omgeving van het plangebied zijn voldoende alternatieve broedlocaties in de vorm van gebouwen, tuintjes met vogelhuisjes en geschikte bomen voor pimpelmees aanwezig. Daarnaast is de trend van Pimpelmees in de periode van 1990 – 2018 positief (zie onderstaande grafiek van SOVON).

Gezien de positieve trend van de soort en de hoeveelheid alternatieve nestgelegenheden in de omgeving voor Pimpelmees kan de nestlocatie in het plangebied als niet-jaarrond beschouwd worden. Activiteiten die nesten van vogels met niet-jaarrond (hier vallen ook de nesten van Stormmeeuw onder) beschermde nesten verstoren of vernielen dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt grofweg van 15 maart-15 augustus. De broedperiode varieert echter per soort en is tevens afhankelijk van het weer. Indien er buiten de genoemde periode vogels broedend aanwezig zijn dienen te werkzaamheden te worden uitgesteld.

Indien werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden dient voorafgaand aan de vestiging van broedvogels het plangebied ongeschikt gemaakt te worden. Tevens dient voorafgaand aan de werkzaamheden een scan plaats te vinden om uit te sluiten dat broedende vogels aanwezig zijn.

Figuur 10: Sovon.nl

5 Conclusie

5.1 Conclusie

Huismus

Er zijn zes nesten van Huismus vastgesteld in het plangebied. Aangezien de nestlocaties door de geplande ingreep zullen worden vernietigd is een ontheffing van de Wet Natuurbescherming voor de geplande ingreep noodzakelijk. Als onderdeel van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld waarbij mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven die genomen worden om de schadelijke effecten van de ingreep te minimaliseren.

Binnen het plangebied is geen foerageergebied van Huismussen aangetroffen. Geschikt foerageergebied bevindt zich in de directe omgeving van het plangebied en zal door de geplande ingreep niet worden aangetast.

Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld in het plangebied. Het plangebied betreft geen essentieel foerageergebied en er zijn geen vaste vliegroutes aanwezig binnen het plangebied. Vervolgstappen voor vleermuizen zijn derhalve niet aan de orde.

Categorie 5 soorten

In de bebouwing in het plangebied is een nest van Pimpelmees aangetroffen. Gezien de omstandigheden (zie effectbeoordeling) kan dit nest als niet-jaarrond beschouwd worden.

Conform de quickscan (Ronde, 2020) dienen werkzaamheden waarbij nesten van vogels met niet-jaarrond beschermde nesten (naast Pimpelmees de aanwezige Stormmeeuwen) verstoord of vernield kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden (grootweg 15 maart – 15 juli).

5.2 Advies en vervolgstappen

Tijdens de uitvoer van de werkzaamheden dient ten alle de zorgplicht in acht te worden genomen.

Om aan de zorgplicht te voldoen kunnen de volgende richtlijnen worden gehanteerd:

- Alle aanwezige vegetatie of bodemmateriaal kan gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodembewonende dieren de kans om in de nabijgelegen omgeving een ander leefgebied te benutten;
- Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden kan zodanig worden gewerkt dat richting te behouden leefgebied van aanwezig fauna wordt gewerkt en dieren niet ingesloten raken en (meer) kans hebben te vluchten.
- Bij de sloop- en bouwwerkzaamheden moet voorkomen worden dat 's nachts met sterke bouwverlichting wordt gewerkt.

Bijdragen aan verhoging van biodiversiteit en versterking van populaties

In Nederland wordt veel gebouwd en verbouwd. Vaak gaan hierbij verblijf- of groeiplaatsen van flora en fauna verloren. Gemeenten, ontwikkelaars en bouwbedrijven kunnen door enkele simpele maatregelen een belangrijke stimulans geven aan de lokale natuur.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

- Het plaatsen van kasten voor vleermuizen, Huismussen en Gierzwaluwen.
- Het aanbrengen van inheemse beplanting die geschikt is voor insecten als vlinders en bijen.
- Het plaatsen van insectenhôtels.
- Het aanleggen van structuurrijke elementen die gebruikt kunnen worden als verblijfplaats, foerageergebied of dekking biedende looproute voor zoogdieren.
- Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers langs watergangen.

De kosten van dergelijke maatregelen zijn vaak relatief laag. De bijdrage aan de natuur, en daarmee de leefomgeving van de mens zijn hoog en in het kader van biodiversiteit ontzettend belangrijk.

Bijlage 1 Wetgeving

Huidige natuurwetgeving

Wet natuurbescherming (Wnb)

De Wet natuurbescherming (Wnb) is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet zijn samengevoegd.

In de Wnb is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn (HRL) en Vogelrichtlijn (VRL).

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de ontheffingsverlening en handhaving.

Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de Wnb is de zorgplicht die stelt dat “een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

Soortbescherming

Categorieën

Onder de Wnb wordt een aantal soorten planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die respectievelijk zijn beschermd onder de HRL en soorten genoemd in de VRL.

Naast deze Europees beschermde soorten heeft de wetgever nog een extra categorie soorten toegevoegd, de ‘andere soorten’.

Per provincie is conform artikel 3.11 nog een vierde categorie opgesteld, die van de ‘vrijgestelde soorten’. Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht bij het overtreden van de verbodsbepalingen (zie 0) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 1.

Daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis in of op gebouwen of daarbij behorende erven in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden in artikel 3.10.

Tabel 1.

Vrijgestelde soorten per provincie. X= vrijgesteld, 1= vrijgesteld juli – september, 2= vrijgesteld 15 aug – 15 okt, 3= vrijgesteld mrt-april en juli t/m november 4= 15 aug t/m feb (bron: habitus.nl).

Soort ↓	Provincie →	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Flevoland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg
Aardmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bastaardkikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bruine kikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing		x	x	x			x		x	x	x		x
Dwergmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egel		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone bosspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hermelijn		x	x	x			x		x	x	x		x
Huisspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kleine watersalamander		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Meerkikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ondergrondse woelmuis		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Ree		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter		x											(x4)
Tweekleurige bosspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Veldmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel		x	x	x			x		x	x	x		x
Wild zwijn												x	
Woelrat		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm													(x1)
Levendbarende hagedis													(x2)
Eekhoorn													(x3)

Verbodsbepalingen

De Wnb bepaalt conform artikel 3.1, 3.5 & 3.10 dat de volgende zaken verboden zijn:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen¹
2. Het is verboden dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
5. Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Ontheffingsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals het slopen, renoveren of bouwen van woningen, het dempen van wateren of het aanleggen bedrijventerreinen, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing voor de Wnb verkregen worden.

Als er beschermde soorten (zie 0) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én verbodsbepalingen (zie 0) worden overtreden, dan is ontheffing vereist of moet, indien mogelijk, conform art. 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode.

De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een ontheffing belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen ontheffing. Als schade niet te voorkomen is, dient een van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

- ♣ Ontheffing is nodig in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
- ♣ Ontheffing is in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ Ontheffing is nodig ter bescherming van flora en fauna.

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

Soorten van de Habitatrichtlijn

- ♣ Ontheffing is nodig ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ Ontheffing is in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Andere soorten

- ♣ Ontheffing is nodig in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- ♣ Ontheffing is nodig ter voorkoming van schade of overlast.
- ♣ Ontheffing is nodig ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ Ontheffing is nodig ter beperking van de omvang van een populatie van dieren in het verband met veelvuldig veroorzaakte schade.
- ♣ Ontheffing is nodig ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden.
- ♣ Ontheffing is nodig in verband met bestendig beheer en onderhoud infrastructuur, waterwerken, land- en bosbouw etc.
- ♣ Ontheffing is nodig in het algemeen belang

Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen ontheffing verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen ontheffing noodzakelijk.

Er is een uitzondering, vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'broedvogels met jaarrond beschermde nesten', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). **Let wel!** Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf kan het zijn dat zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan moet worden betrokken.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in principe jaarrond zijn beschermd met beschermingscategorie: 1 = soorten die ook buiten het broedseizoen het nest gebruiken als vaste rust- of verblijfplaats; 2 = koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop; 3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing; 4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in staat zijn een nest te maken.
Buizerd	4	
Gierzwaluw	2	
Grote gele kwikstaart	3	
Havik	4	
Huismus	2	
Kerkuil	3	
Oehoe	3	
Ooievaar	3	
Ransuil	4	
Roek	2	
Slechtvalk	3	
Sperwer	4	
Steenuil	1	
Wespendief	4	
Zwarte wouw	4	

Voor soorten met jaarrond beschermde nesten kan soms, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél ontheffing worden aangevraagd. Een 'omgevingscheck' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een ontheffingsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie. Als de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, kan de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Categorie 5-soorten

Kader: Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie.

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5) Deze soorten keren (zoals ook soorten met jaarrond beschermde nesten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'.

Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode, hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (artikel 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5) en andere soorten (artikel 3.10) geen ontheffing te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (artikel 3.31). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. Te beïnvloeden soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld.

Gebiedsbescherming

De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden. In de Wnb (art. 1.12) wordt ook verordend dat (provinciaal) gebieden aangewezen worden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Tevens wordt aangegeven dat provincies mogelijkheden hebben ook andere belangrijke gebieden aan te wijzen vanwege hun landschappelijke- of natuurwaarden.

Natura 2000

Nederland en andere EU-landen hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<https://www.natura2000.nl/gebieden>

Habitattoets

Wanneer plannen bestaan uit een project en ook voor zogenaamde ‘andere handelingen’ in of rond een Natura 2000-gebied, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze toetsing (ook wel ‘Habitattoets’ genoemd) blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een ‘passende beoordeling’. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend.

Als uit de ‘Habitattoets’ blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, vindt de vergunningaanvraag plaats via een verslechterings- en verstoringstoets. Bij deze toets wordt via een uitgebreide effectbeoordeling nagegaan of activiteiten een kans met zich meebrengen op verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten.

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000-gebieden is de ‘externe werking’. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura

2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Om de mate van stikstofvervuiling te volgen en te reguleren is de zogenaamde 'Programmatistische Aanpak Stikstof' (PAS) in werking getreden. Boven bepaalde 'drempelwaardes' kan een project vanwege neergeslagen stikstof meldings- of vergunning plichtig zijn.

Overige gebiedsbescherming

Natuurnetwerk Nederland (NNN), in de wet: Ecologische Hoofdstructuur EHS

Via de Wet Ruimtelijke Ordening wordt het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur EHS) planologisch beschermd. Op grond van artikel 2.10.4 Barro geldt er een algemeen beschermingsregime voor EHS-gebieden. Dit algemene regime bestaat eruit dat er geen toestemming mag worden verleend aan activiteiten die per saldo leiden tot een significante aantasting van de zogenaamde 'wezenlijke kenmerken en waarden' of tot een significante vermindering van de oppervlakte van of samenhang tussen die gebieden. Toestemming voor dergelijke activiteiten kan wel worden gekregen indien er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn en de negatieve effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd. In de provinciale verordening moet dit 'nee tenzij'-regime zo worden vastgelegd dat hieraan in alle bestemmingsplannen en/of omgevingsvergunningen voor het afwijken van bestemmingsplannen wordt voldaan.

Overige natuurwetgeving

Naast de behandelde wetgeving zijn soms andere gebied beschermende bepalingen van kracht. Dit kunnen regionale of provinciale plannen of visies zijn die gebieden of soorten (extra) beschermen. Een voorbeeld hiervan zijn de 'weidevogelleefgebieden' van de Provincie Noord-Holland. Per plangebied zal op maat moeten worden nagegaan of dergelijke bepalingen aan de orde zijn.

Houtopstanden

Houtopstanden groter dan 10 are of bomenrijen bestaand uit meer dan 20 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom, zijn beschermd. Men dient vergunning of ontheffing te verkrijgen indien dergelijke houtopstanden moeten worden gekapt of gerooid. In sommige gevallen is een herplantplicht aan de orde.

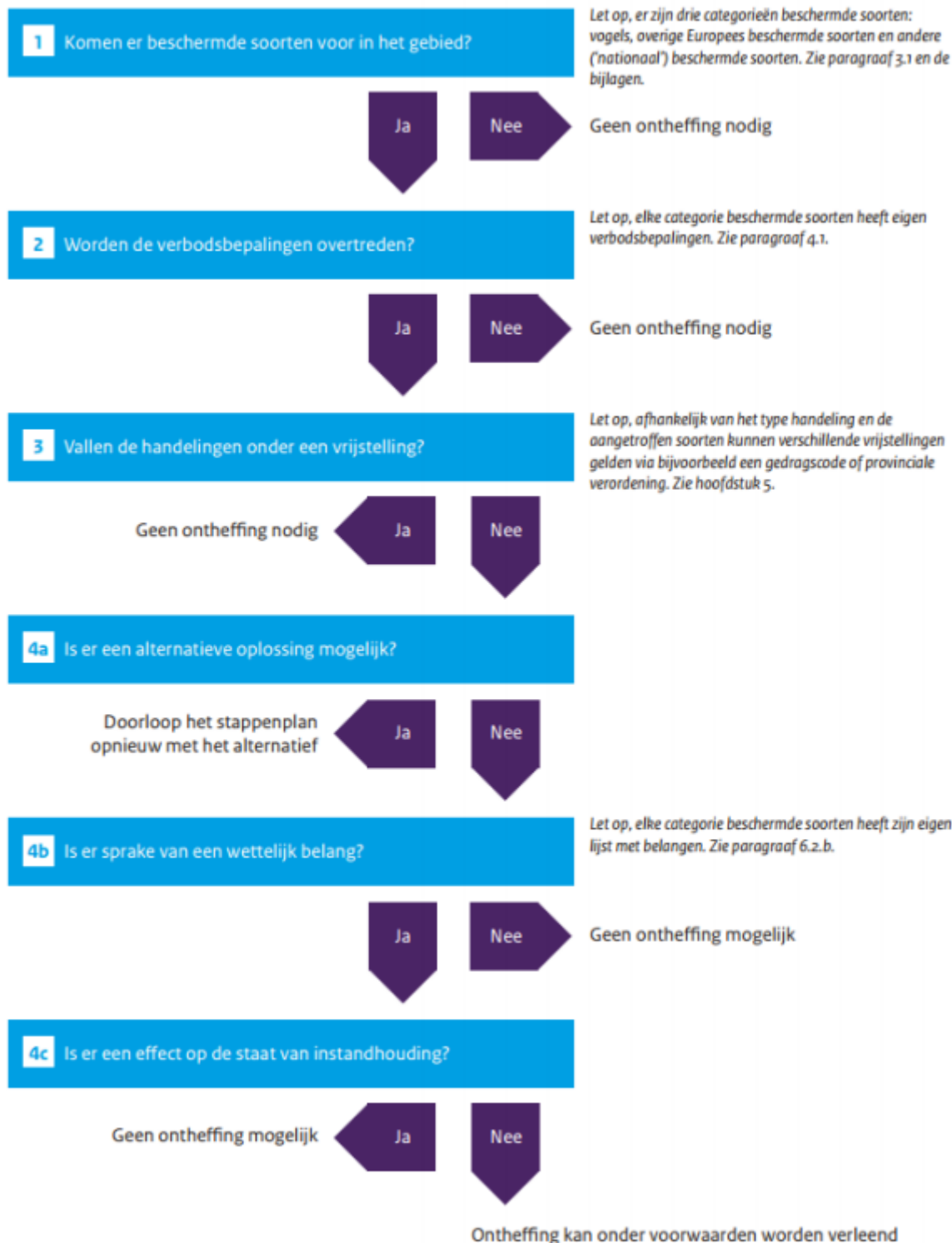
Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig en dient het stroomschema uit de onderstaande figuur te worden gevolgd.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt gezien dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aangetroffen worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Stappenplan Ministerie van Economische Zaken en Klimaat met betrekking tot ontheffing.

Ontheffingsaanvraag Wnb

Als stap 4a uit het stroomschema negatief is omdat een project of plan locatie gebonden is en er geen alternatieven zijn, is een ontheffingsaanvraag waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een projectplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.
- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied (afhankelijk van de soort 3-5 jaar geldig,).

De aanvraag kan voorafgaand aan het aanvragen van een omgevingsvergunning plaatsvinden. De aanvraag wordt gedaan bij de provincie waarin het plangebied is gelegen.

Het is ook mogelijk 'aan te haken' bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht' (WABO).

Men dient op het digitale aanvraagformulier van het omgevingsloket (OLO) dan aan te geven dat 'Handelingen worden verricht met gevolgen voor beschermde dieren en planten'. Ook hierbij dient een projectplan en inventarisatie bijgevoegd te worden.

De gemeente waarbij de aanvraag is ingediend stuurt de informatie omtrent beschermde flora en fauna naar de provincie die een 'Verklaring van geen bedenkingen' (VVGB) afgeeft voor het 'natuur' onderdeel van de omgevingsvergunning.

De provincie handhaaft bepalingen uit eventuele ontheffingen en vergunningen en de eventuele werking van de Wnb bij projecten waar geen ontheffing is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door de provincie. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes, strafrechtelijke vervolging of het stilleggen van werkzaamheden

Bijlage 2 Bronnen

Geraadpleegde literatuur

- Hoogeboom, D.M., F. Visbeen, J. Wondergem, W. Ruitenbeek (red.) 2014. *Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren*. Landschap Noord-Holland, Heiloo & Noordhollandse zoogdierstudiegroep (NOZOS), Alkmaar
- Kapteyn, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- Kennisdocument Huismus, Bij12, 2017
- Ronde, V., 2020. *Ecologische quickscan. Hertog Aalbrechtweg 1, Alkmaar. Toetsing in het kader van de Wet Natuurbescherming*. Ecologisch Adviesbureau Ronde, Heerhugowaard.
- Scharringa, K. (C.J.G.), Ruitenbeek, W & Zomerdijs, P.J. (red) (2010) *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009*. Heiloo: Landschap Noord-Holland & samenwerkende vogelwerkgroepen Noord-Holland
- Soorteninventarisatieprotocollen Netwerk Groene Bureaus
- Schober, W & Grimmberg, E., 1989 *A guide to bats of Britain and Europe*. The Hamlyn Publishing group limited, London.
- Vleermuisvakberaad (Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging VZZ en Gegevensautoriteit Natuur). Vleermuisprotocol 2017, 13 maart 2017.

Internet

www.sovon.nl

www.vleermuis.net

www.vleermuizenindestad.nl

www.zoogdierverseniging.nl